

КРИТЕРІЇ ТА ЧИННИКИ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Коробович Людмила

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту

Приватного вищого навчального закладу

«Міжнародний економіко-гуманітарний університет

імені академіка Степана Дем'янчука»

м. Рівне, Україна

Проблема оцінювання та моніторингу педагогічної діяльності є об'єктом численних досліджень як в українській, так і в зарубіжній педагогічній науці. Вагомий внесок у розробку теоретичних засад моніторингу якості освіти зробили українські вчені, зокрема О.І. Ляшенко та Л.М. Довгань, які обґрунтували системний підхід до моніторингу як інструменту управління [1]. Н.В. Морзе та О.Г. Глазунова акцентують на ролі інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні ефективності освітнього процесу та моніторингу, підкреслюючи значення ІКТ-компетентностей [2]. Важливість виховного аспекту та формування особистісних якостей учнів як показника результативності педагога висвітлено у працях О.В. Сухомлинської [3]. І.А. Зязюн приділяв значну увагу педагогічній майстерності як мистецтву розвитку особистості учня [4]. Серед зарубіжних науковців варто відзначити Роберта Дж. Марцано, який підкреслює, що ефективність учителя має вимірюватися насамперед результатами навчання учнів [5]. Джон Гетті у своєму мета-аналізі "Visible Learning" виокремлює ключові фактори, що найбільше впливають на навчальні досягнення, такі як зворотний зв'язок та якість викладання [6]. Лінда Дарлінг-Хаммонд наголошує на важливості професійної компетентності вчителя, його підготовки та постійного розвитку, а також на значенні підтримуючого середовища [7]. Ширлі Кларк зосереджується на формувальному оцінюванні та його ролі у підвищенні ефективності навчання [8]. Моніторингові дослідження в освіті відіграють важливу роль у системному відстеженні та оцінці якості діяльності педагога. Для досягнення результативності таких досліджень необхідно чітко визначити критерії оцінки та враховувати чинники, що впливають на продуктивність вчителя. Критерії оцінки мають бути комплексними, об'єктивними та охоплювати різні аспекти педагогічної діяльності. Вони можуть включати:

1. Результативність навчання учнів:

- Рівень навчальних досягнень: Аналіз нульового, контрольного та підсумкового замірів за рівнем навчальних досягнень учнів (знань, умінь, оцінних ставлень) з усіх предметів.

- Інтелектуальний розвиток особистості: Розвиток когнітивного, духовно-морального та діяльнісного компонентів.

- Динаміка прогресу учнів: Відстеження зростання знань та навичок учнів протягом певного періоду.

- Робота з обдарованими дітьми та учнями з особливими освітніми потребами: Ефективність підтримки та розвитку різних категорій учнів.

2. Якість освітнього процесу та методична діяльність:

- Зміст освітнього процесу: Відповідність програм державним стандартам, актуальність, доступність.

- Ефективність викладання: Застосування сучасних педагогічних технологій, інтерактивних методів, індивідуалізація навчання.

- Педагогічна майстерність: Чіткість постановки цілей, зрозумілість викладу, уміння зацікавити учнів, наявність зворотного зв'язку.

- Використання ІКТ: Володіння комп'ютерними технологіями та їх застосування в освітньому процесі.

- Науково-методична робота: Участь у розробці навчальних матеріалів, програм, методичних посібників.

- Інноваційна діяльність: Запровадження нових підходів, методів, технологій у навчально-виховний процес.

- Самоосвітня діяльність: Постійне професійне вдосконалення, підвищення кваліфікації.

3. Виховний аспект та психологічний супровід:

- Рівень вихованості учнів: Ступінь соціальної адаптації, культури, формування ключових компетентностей та наскрізних умінь.

- Психологічний клімат у класі: Створення сприятливої атмосфери для навчання та розвитку учнів.

- Робота з батьками та громадою: Взаємодія, залучення до освітнього процесу.

4. Професійна компетентність та особистісні якості:

- Професійна компетентність: Глибоке знання предмету, розуміння вікових особливостей учнів.

- Здатність до інноваційної діяльності: Відкритість до нового, готовність до змін.

- Творчі ініціативи: Впровадження власних ідей та проєктів.

- Комунікативні навички: Вміння будувати ефективні стосунки з учнями, колегами, батьками.

- Емоційний інтелект та самовладання: Здатність керувати своїми емоціями та розуміти емоції інших.

- Саморефлексія: Здатність до аналізу власної діяльності та її вдосконалення.

5. Дотримання професійної етики та дисципліни:

- Трудова дисципліна: Пунктуальність, відповідальність.
- Суспільна діяльність: Участь у житті школи, громади.
- Результативність діяльності педагога залежить від багатьох взаємопов'язаних чинників, які можна умовно поділити на внутрішні та зовнішні:

Внутрішні чинники (особистісні та професійні якості педагога):

- Професійна компетентність: Глибокі знання предмету, володіння методиками викладання, розуміння психології розвитку учнів.
- Мотивація та зацікавленість: Внутрішнє бажання розвиватися, досягати високих результатів, любов до своєї справи.
- Самооцінка та переконання: Впевненість у власних силах, усвідомлення важливості своєї ролі.
- Психологічна стійкість: Здатність долати стрес, зберігати емоційну рівновагу, толерантність.
- Комунікативні та організаційні здібності: Вміння ефективно спілкуватися, організовувати навчальну діяльність, співпрацювати.
- Творчий потенціал: Здатність до інновацій, пошуку нових рішень, нестандартного мислення.
- Здоров'я та фізичний стан: Загальне самопочуття, рівень енергії, що впливають на працездатність.

Зовнішні чинники (умови та оточення):

- Підтримка адміністрації: Створення ситуації успіху, підтримка ініціатив, надання ресурсів, чітке визначення цілей.
- Психологічний клімат у педагогічному колективі: Згуртованість, взаємодопомога, відкритість до спілкування, відсутність конфліктів.
- Умови праці: Наявність необхідного обладнання, матеріалів, комфортне робоче середовище.
- Система матеріального та морального стимулювання: Гідна оплата праці, визнання заслуг, можливості для професійного зростання.
- Доступ до професійного розвитку: Можливість проходити курси підвищення кваліфікації, брати участь у тренінгах, семінарах.
- Якість навчальних програм та ресурсів: Наявність сучасних підручників, електронних освітніх ресурсів.
- Особливості учнів: Вік, стать, рівень знань, психологічні особливості учнівського колективу.
- Соціальне становище вчителя: Позитивне або негативне ставлення суспільства до професії.

- Організаційна культура школи: Загальна атмосфера, цінності, що панують у закладі освіти.

Моніторингові дослідження, які враховують ці критерії та чинники, дозволяють не тільки об'єктивно оцінити діяльність педагога, але й виявити сильні сторони, зони росту, а також розробити ефективні заходи для підвищення якості освіти та підтримки професійного розвитку вчителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ляшенко О.І., Довгань Л.М. Моніторинг якості освіти: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 187 с.
2. Морзе Н.В., Глазунова О.Г. Основи інформаційно-комунікаційних технологій: навчальний посібник. Київ: Навчальна книга, 2010. 250 с.
3. Сухомлинська О.В. Розвиток сучасної української освіти: орієнтири та пріоритети. Київ: Знання України, 2018. 200 с.
4. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник. Київ: Вища школа, 2004. 422 с.
5. Marzano R. J. The Art and Science of Teaching: A Comprehensive Framework for Effective Instruction. Alexandria, VA: ASCD, 2007. 187 p.
6. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. New York, NY: Routledge, 2009. 392 p.
7. Darling-Hammond L. Powerful Teacher Education: Lessons from Exemplary Programs. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2006. 352 p.
8. Clarke S. Unlocking Formative Assessment. London: Hodder & Stoughton, 2001. 144 p.